

III. Entre Càtars

CARCASSONA, 1 DE JULIOL DE 1143

Bernat cavalcava tan ràpid com podia. No acostu-
mava a arribar tard a les seves cites professionals, i
aquesta no en seria l'excepció. L'Hermes trencava
el vent al seu pas i galopava a una velocitat vertiginosa.
El cavall va intuir de seguida que el seu amo tenia pressa
i s'afanyà a conduir-lo al seu destí. Això no era gens es-
trany. Feia tretze anys que l'havia adquirit i ja es coneixi-
en mútuament el caràcter. Bernat es va enamorar del seu
color blanc i del seu tarannà agitat i espantadís. Potser
s'hi devia sentir reflectit i no hesità quan va comprar-lo.
En aquell moment un era un poltre i l'altre un noieta
desconegut. Però ben aviat van començar a créixer junts
i Bernat a despuntar com a poeta. Van anar de castell en
castell i passaren per corts de millor i pitjor estofa, men-
tre la fama del trobador no feia més que incrementar.
Això va ser amb el pas dels anys. Però arribaria a ser un
dels més cèlebres que Europa mai no ha conegut.

L'Hermes l'havia servit lleialment i acompanyat al llarg dels seus viatges. N'havien fet una trentena i recorregut distàncies importants, des de Provença i Occitània fins als vuit comtats catalans. Bernat no sabia què faria sense ell. Se l'estimava amb bogeria i el considerava el seu millor amic. Ara, un cop més en depenia, i en va tibar les regnes suaument. El cavall captà el senyal i va apressar-se encara més, per aquell ampli sender rivetejat de faigs i salzes. El dia certament no acompanyava. Els núvols s'havien ensenyorit del cel i la llum del sol s'hi escolava amb prou feines.

En aquest temps trist i nostàlgic, Bernat pregà que no plugués. Odiava mullar-se quan cavalcava perquè això sempre li espatllava els vestits. El poeta lluïa un gipó blau marí i ornat al pit amb brocats i sanefes. Era un dels seus predilectes i se'l posava sovint pels recitals. L'elegància era important al davant de la noblesa i també l'art de complaure amb mots coherents i aduldors. Bernat això ja ho dominava. Però també interpretava millor quan estava content de debò. Avui se sentia una mica decaigut. Ho veia tot gris i emboirat com el temps i tenia el cap atapeït. Sabia que s'havia d'animar i recuperar el seu millor humor. Però al final el dia es va arreglar i el sol començà a brillar amb més força. Això va fer que Bernat somrigués i es concentrés per arribar a Carcassona. No podia faltar gaire. Aquest era el segon cop que hi anava i se'n recordava perfectament. I a través de les arbredes que verdejaven al seu pas va acabar distingint el rempart d'aquesta enorme ciutadella.

Carcassona era espectacular. Guardava la seu d'una capital importantíssima i en protegia els habitants amb aquella sòlida muralla. A Bernat el tornà a impressionar. I observà les banderoles que penjaven dels merlets, anunciant una jornada de celebració. L'escriptor no vacil·là quan va creuar el pont llevadís. Però sí que va alentir el seu pas quan accedí a l'interior de la ciutat.

El mercat estava ple de gom a gom i s'estenia en múltiples parades. Les botigues feien goig de veure i els comerciants anaven de bòlit. Mostraven els productes a aquells que s'hi acostaven i no paraven de despatxar. Se'ls veia àvids de diners i gairebé venien de tot: des de llet, mató i formatge, fins a mel i confitures, carns de xai, cabra o vedella, i pa, llegums, fruita i verdures.

Bernat sortejà els vianants despistats, així com aquells que feien cua en els millors establiments. Va contemplar els carcassons amb una sana admiració. El bullici popular li agradava i li recordava els seus orígens humils. Sentia empatia pels que es guanyaven el sou, encara que a ell se'l miressin recelosos. Pel vestuari, els trobadors, s'assimilaven a la noblesa, però això no havia de ser veritat en tots els casos. Ell mateix era fill d'un forner, encara que ningú no ho hagués endevinat, i pensà que sovint les aparences enganyen...

Mentrestant continuà avançant fins a arribar a les portes del castell. El servei ja l'esperava i l'ajudà a desmuntar el seu cavall. Però Bernat encara se'n volgué acomiadar abans que se l'enduguessin.

- Tranquil, Hermes –li digué acaront-lo-. Només serà una estona.

A Bernat no li agradava desprendre-se'n. I es dirigí a un d'aquells homes per assegurar-se que el tractarien com cal.

- Cuideu-me'l bé, d'acord?

El servent va assentir amb resignació. Era obvi que a l'estable el cavall estaria bé. Però tampoc no era aquell el primer genet sobreprotector de la seva muntura, i li acabà dient per confortar-lo:

- No et preocupis. En tindrem cura com si fos el teu fill.

Just després els altres criats el van urgir que pugés les escales i, un cop a dalt, Bernat va ser atès per un impacient mestre de sala.

- Fas tard. Ho saps? –li digué amb la mosca al nas.

- Ho sento moltíssim –li contestà–, però en viatges llargs se'm fa difícil calcular el temps amb les distàncies.

- Cap problema –afegí el servent–. Almenys el comte i la comtessa de moment no s'han queixat.

- Llavors podem estar contents... –resolgué el trobador somrient.

Però, malgrat tot, el mestre de sala, se'l tornà a mirar amb un cert despit.

- Segur –li va etzibar–. Si de cas espera aquí i entra quan sentis que t'anuncio.

El camarlenc va obrir les portes de l'opulenta sala del tron i Bernat va restar a l'avantsala. En aquest punt respirà fondo i va mirar de concentrar-se. Tot seguit repassà el poema que els havia de recitar, i s'adonà amb satisfacció que el retenia de cap a cap. La memòria mai no li acostumava a fallar, però en aquest punt sempre es posava

nerviós i per això va desitjar que aquella espera no s'eternitzés...

Per fortuna, va entrescoltar com el mestre de sala en-
cetava un discurs i es dirigia als seus senyors amb el fi de
presentar-lo.

- Benvolguda Elisenda –el sentí dir per darrere la por-
ta–, és un honor anunciar-vos un regal molt especial.
Pensant en el vostre desè aniversari, el vostre marit ha
convidat una persona que ja fou protagonista durant el
vostre matrimoni, i que, després d'aquest temps, avui ha
vingut per delectar-nos de nou.

- I llavors, de qui es tracta? –preguntà la comtessa en-
curiosida.

- Es tracta no sols d'un gran trobador, sinó probable-
ment del millor poeta de tots els temps...

I mentre un silenci de suspens es produïa amb les se-
ves paraules, va concloure el camarlenc amb l'anunci que
a tots intrigava:

- Amb tots vosaltres... Bernat de Ventadorn!

Quan el poeta va entrar a la sala, va ser acollit amb un
esclat d'aplaudiments. Tothom s'admirà de la seva belle-
sa i l'elegància de les gales que portava. Els seus ulls blaus
com dos oceans i la pell jove i rosada. Era fort i delicat.
I afaitat perfectament, encara passava per un jovencell...
Realment enlluernava. I també el comte Joan va trobar
que no havia canviat en deu anys, com si el pas del temps
no l'envellís. Bernat, en canvi, sí que advertí que Joan
s'havia fet gran, i que la diferència d'edat amb la seva
esposa s'havia accentuat encara més.

Tots dos seien als trons respectius i els acompanyava una cort prou variada. La major part d'ells eren prohoms de la comarca i alguns barons d'altres indrets. També hi destacaven alguns plebeus, i Bernat recordà que en els comtats occitans els drets senyorials eren més negatius que cap altra cosa. Això podia sonar estrany, en un temps de tants abusos. Però sí era cert que, per por a invasions veïnes, molts d'aquests nobles havien renunciat a qualsevol demanda d'impostos, i encara havien de protegir els seus vassalls a l'interior dels seus castells. Tot plegat amb l'objectiu que els defensessin en cas d'un atac, va acabar fent tals societats realment força equilibrades.

Bernat després distingí en un racó una jove sacerdotessa, i deduí que els congregats devien ser càtars de fe. Això per ell no era problema. I sovint entre càtars se sentia millor que no pas entre nobles catòlics. Els trobava més tolerants i bastant més moderns d'idees, (per més que l'església no els pogués veure i els tingués tots per heretges).

Fos com fos, s'acostà als seus senyors i els saludà amb una reverència.

- Ben trobat, Bernat, mai millor dit –li retornà Joan de Carcassona.

- Alteses –els replicà gentilment.

- Molt m'agrada comptar un altre cop amb la teva presència –s'hi adreçà Elisenda en termes semblants.

- I a mi saber que entre tots els trobadors decidíssi comptar amb els meus serveis en particular.

- Sempre tan adulador –afegí el comte enjogassat.

- No, altesa, de veritat.

- Doncs llavors quedarem en paus. Perquè també jo seré sincer sobre la teva interpretació.

- Serà un plaer.

- Que es tractarà... –l'estirà de la llengua.

- Si em permeteu, tenia pensat recitar-vos una cançó d'exaltació amorosa –li respongué amb un punt de timidesa.

- No hi tinc inconvenient, però abans digue'm una cosa: sempre que escolto una cançó de trobar, tinc la impressió que es tracta d'un munt de paraules bellament aplegades –li explicà-. Què fa Bernat que, en el teu cas, els versos emocionin de debò?

- Resulta altesa que en els meus poemes el senyal és necessari –li digué Bernat sense problemes.

- Vols dir que hi encobreixes una dama de qui realment estàs enamorat?

- Suposo que aquest és el secret.

- I perfectament legítim, sempre és clar que no es tracti de la meva pròpia muller, cas en què, si ho descobreixo, et prometo que et tallo el cap.

- Joan, si us plau! –protestà Elisenda.

Però encara això no frenaria el seu marit d'un dels seus atacs de gelosia.

- De sisplau res, Elisenda! Que et penses que desconec les teves escapades del llit quan la nit ja és ben entrada? No serà que t'entreveus amb un jove trobador?!

- No! És clar que no!

- I per què t'hauria de creure?!

L'ambient s'escalfava per moments. I davant d'aquella discussió creixent, Bernat sentí la necessitat d'intervenir:

- Si us serveix d'ajuda, excel·lència, cap trobador d'honor no cometria una il·licitud per l'estil –li va explicar–. Tant en les nostres poesies com en la vida mateixa, el nostre amor no pot ser més que platònic.

- Fantàstic! –li etzibà el comte–. I ara ja pots procedir.

Però Elisenda encara endarreriria l'actuació amb un sobtat esclat de llàgrimes.

- Oh! Tanta il·lusió que em feia escoltar una cançó d'amor pel nostre aniversari i al final ho has espatllat! –Amb això es tragué un mocador de l'escot i es mocà el nas sonorament–. No em tornis a dir que passarem moments màgics perquè al final tot és mentida!

Per part seva, també en Joan va recular i va intentar arreglar aquell malentès.

- Però cirereta...

- Ni cirereta ni xampinyona!

- Bernat, sisplau. Fes alguna cosa –va recórrer a ell aleshores.

Però què podia dir? Dificilment recitar el seu poema seria de gran ajuda, mentre Elisenda continués trasbalsada. I per això va mirar de calmar-la, parlant-li tan sàviament com va poder.

- Comtessa... Si em permeteu la gosadia, us diré que sovint l'home enamorat té dificultats per expressar els seus sentiments. I també jo, com el vostre marit, vaig emmudir en conèixer l'amor, si us serveix com a exemple i em voleu escoltar.

- M'ho dieu de veritat? –va inquirir la comtessa.

- Tan de veritat com que l'amor perdura.

- Està bé. Us escolto.

Elisenda s'eixugà les llàgrimes, per sentir la cançó de Bernat, i el trobador es posà a recitar amb tota l'emoció amb què feia de rapsoda.

- Molt bé, doncs. Diu així:

*“Per la bona fe e ses enjan
amb la plus bel’ e la melhor
del cor sospir e dels olhs plor,
car tan l’am eu, per que i ai dan.
Eu que·n posc mais, s’Amors me pren
e les charcers on que m’a mes
no poot claus obrir mas merces,
e de merce no i trop nien.”*

*“Aimo la dama més bella i la millor;
el meu cos sospira i els ulls ploren
perquè l’estimo massa
i d’això em ve el dany.
Què hi puc fer? El meu amor m’ha pres
i no hi ha clau que pugui obrir
les presons on em té, si no és de pietat;
i de pietat no en trobo gens en ella.”*

El poema relliscà dels seus llavis com un rierol zigzagejant. A Bernat això sempre el transportava. Viatjava a través de les imatges que contenien els seus versos i els passatges que evocava mot a mot. Volava en el temps i recordava aquell passat que mai no podria esborrar de la memòria. Eren aquests records dolorosos que el revestien d'un deix de tristot, i eren records que adés i ara el turmentaven de forma incessant. Sempre a la fi visualitzava la silueta i els cabells d'aquella dama a qui ell va estimar. De primer veia com resplendia i, després, se n'allunyava per sempre. Ell, això, no ho resistia. I cada cop que la perdia s'enfonsava en un pou sense fi. Hi queia des d'una alçada insondable i es precipitava tot d'una en la foscor.

En aquest cas va aterrar en una cel·la al costat d'una enorme muntanya. Era un cúmulo de ferralla amb claus

de tota serradura i va intuir que alguna d'elles el trauria del presidi. Bernat va buscar entre la pila les que més s'adiguessin al cademat. Primer ho va fer amb força eficiència i va llimar la tria amb precisió. Va provar les més petites i després les més gruixudes. Va maldar d'obrir la reixa fútilment centenars de vegades. Però encara i així va persistir fins que va esgotar-les totes. Només llavors es va adonar que aquesta clau no estava allí. Que només ella la posseïa i que el tenia a la seva mercè. Podia ser un suplici etern. I ja només va desitjar que el vingués a alliberar, abans que es fes evident que per desdeny mai no ho faria.

IV. El segell d'Aquitània

CARCASSONA, 1 DE JULIOL DE 1143

Bernat va acabar amb llàgrimes als ulls. Li costà tornar a la realitat després d'aquell terrible trànsit. Com es podia guanyar la vida exposant els seus sentiments? Sempre es feia la mateixa pregunta quan acabava de recitar i encara no se la podia respondre. No comprenia l'abast del seu do, per més que aquest fos ben palpable. Tot el silenci que imperava a la sala s'havia estrocat per en un allau d'aplaudiments.

- Com es pot estimar més? –va exclamar la comtessa Elisenda.

- Així, a tu també t'ha agradat? –li preguntà el seu marit amb timidesa.

- És clar que sí. És clar!

El comte Joan va regraciar el trobador:

- Doncs moltes gràcies, Bernat. Has tornat a delectar la meva gent i et continuaré considerant el favorit de la cort.

- Altesa... M'honoreu –va fer l'altre envermellint.

- Ja ho sé. I per això mateix espero que la meva recompensa satisfaci, si no prou la teva vanitat, sí almenys la teva butxaca.

- Sou molt generós –va acabar reverenciant-lo.

Bernat sabia a la bestreta que el comte Joan pagava bé. L'últim cop que recità a Carcassona va sobreviure dos hiverns. I també aquesta vegada endevinà perfectament que el seu salari no seria cap misèria. Tot semblava dat i beneït. Però d'un plegat, el mestre de sala els requerí novament l'atenció.

- Disculpeu, alteses –féu sorprenent-los mentre entrava per la porta–. Però acaba d'arribar un missatger d'Aquitània i espera fora amb una missiva.

- Del duc d'Aquitània, vols dir? No havia mort ja? –s'exclamà, sorprès, el comte–. Què coi voldrà de nosaltres?

També a Bernat se li va glaçar el cor, només escoltar aquesta notícia. L'últim que ell hauria esperat era saber dels ducs d'Aquitània, i encara menys hauria dit que els ducs volguessin saber res d'ell.

- En aquest cas, però –va continuar el camarlenc–, el missatger ja m'ha aclarit que la missiva va adreçada únicament a Bernat de Ventadorn. I potser valdrà més que els dos s'entenguin en privat.

- De totes maneres, jo ja marxava –va afegir el trobador, ruboritzat.

Però tot i a desgrat seu, el comte Joan el va ignorar.

- Au, vinga, Bernat –digué enriolat–. Què t'hi jugues que es tracta d'una nova invitació? Feu-lo passar i que ens entretingui a tots amb la notícia.

- Ara mateix –l'obeí el mestre de sala.

I sense que l'altre li ho pogués rebutjar, obrí les portes a aquell missatger i a les noves que hagués de portar-los.

Acte seguit, entrà a la sala un home elegant vestit de negre. I Bernat veié de les seves maneres quan es va dirigir als senyors de la cort serè de veu i correctíssim.

- Estimad Joan de Carcassona. Sóc Olivier de Montblanc. El meu senyor m'ha enviat fins aquí a la recerca de Bernat de Ventadorn. Tinc instruccions de llegir-li el contingut d'aquest sobre lacrat, i d'actuar conforme a la seva resposta.

Just després els mostrà un sobre amb el segell del castell d'Aquitània, que va fer que l'escriptor s'estremís. Però així i tot, de nou el comte va acabar precipitant les coses...

- Aquí el tens, el teu Bernat. Es troba just al teu costat.

A Joan se li escapà una rialleta. Però en cap cas no rigué Bernat quan Olivier li preguntà:

- Ets tu el famós trobador?

- En persona.

- Està bé. Com que no consta que el contingut de la carta sigui privat, si no et fa res el llegiré en veu alta.

Ja feia estona que Bernat se sentia fora de joc i tampoc aquí no va oposar cap resistència...

- I com que segur que no –reprengué el missatger, mentre extreia un pergamí del sobre–, diu així –Olivier començà a llegir el contingut de la carta, i Bernat s'adonà que el duc Guillem l'havia escrita de pròpia mà, pel to que, clarament, no li costà de reconèixer:

Palau d'Aquitània, 1 de juny de 1143

Estimat Bernat:

T'escric no només com a ésser pròxim i amic de la família, sinó també en la teva qualitat de trobador. Sé que fa anys que no ens veiem. Però és un gran plaer anunciar-te que jo, Guillem d'Aquitània, davant l'estat de la meva malaltia, he decidit organitzar un darrer recital de poesia, que he previst per al 3 de juliol. Tindrà lloc a la meva residència d'estiu, ubicada a l'illa de Djorca, i m'agradaria molt que hi assistissis.

No es tracta d'un recital qualsevol. Sinó del torneig més singular que mai no s'hagi celebrat, per homenatjar la figura del meu pare, que com ja saps va ser el primer trobador. En honor de Guillem de Poitiers, els vuit millors trobadors del nostre temps heu estat convocats a participar-hi amb la millor de les vostres obres, i amb la particularitat que un jurat de gramàtics elegirà, d'entre tots, un guanyador. A banda d'uns honoraris realment gratificants, el vencedor rebrà la condició d'hereu al meu testament, i el títol nobiliari de baró del Jardinet, amb tots els vincles de vassallatge que s'hi vinculen. No cal ni dir que l'acceptació de la invitació implica l'assumpció de les seves bases, i que les obres siguin originals i inèdites. En el cas que desitgis venir, caldrà que et presentis al port de Marsella dos dies abans de la data del torneig, des del qual se us durà en vaixell fins a l'illa de Djorca, amb totes les despeses pagades.

Tant en cas que ens veiem com el que no, voldria desitjar-te el millor, de ben segur, per última vegada.

Signat,

Guillem X d'Aquitània

La cort restà astorada amb el contingut d'aquell escrit. El mateix Joan engelosí en haver sabut d'un recital on fossin convocats no un sinó vuit trobadors. Era ben clar que seria un acte extraordinari i es ressentí que a ell no l'haguessin convidat. Era cert que amb els ducs d'Aquitània gairebé no hi tenia relació. Però a ell ja li hauria agradat assistir a un torneig d'aquest nivell, i desitjà que els convidats fossin un nombre reduït. D'altra banda, va trobar del tot necessari amagar la seva aspror, i felicitar també el poeta com aquest bé es mereixia...

- Ben jugat, Bernat –féu somrient–. Sembla que d'aquí a tres dies no m'hauràs de tornar a reverenciar.

Les seves paraules van ser prou reconfortants. Però a penes Bernat es podia creure el que acabava d'escoltar. Era talment com si el duc d'Aquitània hagués ignorat com es van separar i s'hi referís de cop i volta com es fa amb un amic de l'ànima. No ignorava haver esdevingut un trobador dels més importants, i també que el duc el requerí com a tal. Però en canvi el tractà com si el passat entre els dos estigués net de tot problema. Ell, això, no ho entengué. Anhelava retrobar-s'hi amb totes les seves forces. Però igualment el va envair un terror inexplicable. Era el temor que la seva esperança no fos més que un tel de fum. En la distància s'hi havia aferrat com a una branca al romboll de Caribdis, i ara sentí que cauria al vòrtex del remolí.

No sabia si podia suportar-ho ni tindria més esma per viure. Però també veié que si es feia escàpol perdria per sempre aquest regal del destí. No. No s'ho podia perme-

tre. I per això es va armar de valor per acarar alguns problemes pràctics, i es dirigí a Olivier en els següents termes:

- Molt em temo que no hi podré assistir, si és cert que avui mateix el vaixell surt de Marsella.

- Això no suposarà cap problema –li contestà aquest, tanmateix–. Un carruatge et durà a Marsella, si ja disposes del necessari per participar.

- La meva obra és al cap –digué Bernat.

- Llavors tot anirà bé.

Saber això l'alleugerí. L'havia torbat tenir el temps en contra i que això suposés un escull insalvable. Ara, però, sentí que al final se'n sortiria, i que tot es col·locaria al seu lloc. El missatger tenia raó. I el mateix Joan intervingué en l'assumpte, i li acabà donant un cop de mà.

- I compta també amb el meu patrimoni, quant a mudes i provisions. Jo mateix m'asseguraré que no et falti res en el viatge.

- Sou molt generós –li va agrair a falagat.

- I tu el favorit de Carcassona. Bona sort, Bernat. I que Déu t'acompanyi.

Aquest va ser el comiat que rebé Bernat de Ventadorn, quan deixà la cort de Carcassona. La sala era tota disbauxa. I tothom s'admirà encara més del renom d'aquell personatge, a qui el mateix Guillem d'Aquitània tenia com un dels millors trobadors. El poema d'un poeta era un regal inestimable i uns moments de veritat d'aquells que fan reflexionar. Els dos comtes s'agafaren la mà. I veieren com Bernat sortia per la porta, renovats en la fe del seu amor.

Seguidament, Bernat fou conduït per les escales fins que baixà a la porta del castell. Encara se sentia aclaparant per la suma dels darrers esdeveniments. Però també ja veïé necessari concentrar-se en el viatge. I així ho va fer. Dos servents li van lliurar la seva paga. I així rebé una bossa de diners amb una quantia del tot exagerada, i un cofre on descobrí dues mudes exquisides: un era un conjunt d'un verd solemne i l'altre un de carbassa més festiu. Bernat els extragué del bagul, i comprovà que en tots dos casos li esqueien. El pobre no se'n sabia avenir. La generositat del comte Joan realment no coneixia límits, i poques vegades l'havien tractat amb aquest grau de consideració. Potser l'únic que l'havia superat era el mateix Guillem d'Aquitània, i recordà molts dels moments compartits. Segons com, li devia tot. Però tampoc no havia oblidat el seu terrible desengany, i s'exigí marcar distàncies en el moment que es retrobessin.

Mentrestant, des de l'estable, l'altre criat li tornà l'Hermes. L'animal renilà contentíssim i Bernat l'acaronà dolçament.

- Ho veus? Al final només ha estat una estoneta.

L'Hermes, com a resposta, li retornà un ruflet trapella, i el cuidador de cavalls bromejà:

- Ja t'he dit que en tindríem cura com si fos el nostre fill.

- Gràcies –digué Bernat–. Ja puc veure que el noi es troba en perfectes condicions.

Just després li entregà una propina, i es disposà a muntar el seu cavall. Tanmateix, Olivier l'apressà a marxar d'una manera diferent a l'esperada. I enfilat a un carruat-

ge d'eben, amb dos cavalls més, forts i negríssims, el convidà tot seguit a passar.

- Entra, sisplau. Sens dubte arribarem més de pressa si els dos anem en un sol vehicle.

- I què serà de l'Hermes? –li preguntà reticent d'abandonar-lo.

- Si m'ho permets, un dels meus homes ja el portarà fins al teu domicili a Tolosa, mentre nosaltres ens dirigim cap a Marsella.

Un altre servent d'Aquitània, vestit igual que l'anterior, s'apropà a ell per prendre'n les regnes. No havia de passar res. Però fins ara no havia permès que ningú altre el cavalqués, ni li va fer cap mena de gràcia.

- Està bé –acceptà a la fi–. Sigues bo, Hermes. Aquest home et durà fins a casa.

En aquest punt se li abraçà corprès per un sentiment tremebund. Desprendre's de l'Hermes era l'últim que volia i ara no ho podia evitar. S'adonà que potser en feia un gra massa. Però també era cert que no el veuria fins que tornés d'aquest viatge i que cap dels dos no estava acostumat a separar-se. Tot amb tot va desitjar que el seu cavall ho suportés, i li dedicà una darrera magarrufa.

- Vinga. Sigues valent.

I a l'últim li allargà les brides a aquest altre lacai d'Aquitània, i es disposà a pujar dalt del carruatge.

No tenia motius per preocupar-se, va pensar...

Però tot d'una el cavall s'encabrità. L'Hermes s'alça del tot histèric i començà a potollar desesperat. Baté les potes davanteres i es posar a renillar com un dement. Bernat no l'havia vist mai d'aquesta forma, i s'esglaià del seu com-

portament. Estava del tot fora de si i ho feia presa del pànic. Ell no ho va arribar a comprendre i tots els servents s'enretiraren. Però a l'acte va acudir a ajudar-lo i el va intentar pacificar.

- Hermes! Hermes! –va cridar-li l'atenció.

Va observar que el pobre patia fins a uns límits impensables, i que estava del tot desbocat. L'animal feia pena de veure. I encara patí un seguit d'espasmes, abans que Bernat l'assenenés.

- Ja està. Ja està... –li repetí.

L'Hermes va acabar parant quiet, però mantingué en ell un esguard melangiós. Una mirada capmoixa, que denotava una tristesa infinita, i de rebuig a ser abandonat. Això, a Bernat, li trencà el cor, per més que en tal punt ho intentés dissimular.

- Ei! No passa res. Ens veurem d'aquí a una setmana.

Volia assegurar-li que tot plegat no seria res, mentre el cavall semblava alertar-lo que en aquest sentit s'equivocava.

Mai no s'havien comunicat amb aquest grau de preocupació, i l'envaí un tou de mals presagis. Feia bé d'iniciar aquesta aventura, que era un viatge, en el fons, cap al passat?

El cavall volia detenir-lo i l'escriptor no hi era tot. Però a la fi l'Hermes va fluixar i permeté que el seu amo marxés. Bernat ho féu acte seguit, sense tenir una certesa absoluta. Però també ho va fer mig obligat, tal com de nou l'apressà el missatger.

- Afanya't, sisplau. No hi ha temps a perdre.

- Està bé –assentí.

Amb això l'obeí a contracor, mentre l'observava al davant del carruatge. El poeta va dubtar novament, però a la fi s'hi va enfilem i s'assegué amoïnada al seient. Estava fet un sac de nervis i ja no sabia si volia marxar. Però un cop a dins de la recambra, tampoc Olivier no li deixà més opcions.

- Arri! –el sentí cridar.

I encara pogué contemplar l'Hermes a través de la finestra, mentre el vehicle començà a desplaçar-se. Les rodes van rodolar amb lleugeresa, carrisquejant pel carrer principal. Bernat sentí que era moment de relaxar-se. I un altre cop va esquitllar els carcassons, mentre anaven i venien aqueferats. Pensava que això el podia distreure, però al final, segons com, el marejà. Va identificar en la seva pressa les seves pròpies cabòries, i va acabar per decidir no mirar més a l'exterior. En lloc d'això va tancar els ulls i s'acomodà a la respallera. I en breu notà com el carruatge creuava els taulons del pont llevadís i abandonava la ciutadella de manera definitiva.

Després s'endinsà pel mateix camí per on ell havia vingut, i vorejat per aquell bosc que s'estenia a banda i banda. Tot era igual però a la inversa. I tal com anava de passatger, hi va prestar més atenció. Va contemplar els roures i els faigs, i els pins, els arços i els pollancre, que hi creixien majestuosos i que ho tenyien tot de verd. Aquells troncs i aquelles branques s'esquitllaven fugisseres i en va ensumar la fragància silvestre. Era una olor tan delicada que l'embriagà d'una dolçor abassegadora.

Leonor.

També recordà Leonor i les roses.

Recordà els rosers d'aquell jardí on es van fer el primer petó, el primer bes adolescent i l'únic d'amor que mai faria.

Li va fer després del poema que recità davant dels ducs i acostant-se indecís cap als seus llavis.

L'havia duta a passejar i es van perdre pels vergers.

Bernat no les tenia totes i primer l'agafà de les mans, però ella el va acollir plenament i li tornà igualment la besada.

Mentrestant el carruatge va emergir de la boscúria i continuà rabent com un dimoni, entre vinyes i cultius d'olivers.

Van segellar el seu compromís creient que estarien junts per sempre, però Leonor va marxar lluny i no la va veure mai més.

Se l'endugueren el dia següent en un suposat viatge d'estudis, i no molt més tard els ducs d'Aquitània van expulsar de la cort el seu pare: el recomanaren amb una carta i després el van foragitar de palau.

El pobre home ja era gran i morí a l'any del seu trasllat, i així Bernat es quedà sol amb l'únic do que posseïa i el record d'aquella dama a qui estimava més que res.

Quan el carruatge passà Montpeller, Bernat evocà la seva infantesa, en un regrés igual de nítid als orígens de l'home en què s'havia tornat.

A penes eren dues criatures i ell ja estava boig per ella.

Guillem d'Aquitània trobà convenient que Leonor tingués algun company, encara que fos el fill del forner.

De petits les diferències de sang eren del tot imperceptibles, i així aprengueren a llegir i a escriure, quan no jugaven a fet i amagar.

Això ho feien gairebé cada dia i era sens dubte el seu joc preferit.

Leonor s'esmunyia pels racons del castell i Bernat sempre acabava trobant-la.

Corria per totes les estances fins que al final en descobria l'amagatall.

A vegades podia arribar a tardar hores.

Però quan per fi l'acabava enxampant, el seu cor s'omplia de satisfacció.

Amb aquestes distingí un cementiri i es fixà en els xiprers que s'hi alçaven serens. Devien ser propers a Arle i va recomptar les tombes i creus. Com la boira d'aquests paratges, sovint somiava en Leonor. Els seus rulls llargs i castanys i els seus ulls clars i sincers.

S'imaginava amb ella en el no-res, com si el món hagués deixat d'existir.

La rodejava amb els seus braços i li envoltava el clatell amb les mans.

Una abraçada pel temps perdut, que ara podien recuperar.

Després Bernat la mirà a la cara i va somriure-li joiós.

I un cop més va apetonar-la a la boca i al bescoll.

Sentí que havia acomplert el seu somni i que no tornaria a perdre-la mai, quan de cop es va adonar que tenia les pupil·les vermelles.

Llavors Leonor rigué diabòlica i el pessigà malignament.

- Para! Para! Em fas mal! Per què?!

Però ella seguí rient histèrica i l'arrossegà fins a l'infern.